

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 883/2016-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. decembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Andrejom Garom, Štefánikova 14, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 17 ods. 1, 2 a 3 a čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 3 a čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom príslušníkov Obvodného oddelenia Policajného zboru Ružinov-Východ a Obvodného oddelenia Policajného zboru Podunajské Biskupice Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava II v trestnom konaní vedenom pôvodne pod ČVS: ORP-3300/RV-B2-2015 a následne pod ČVS: ORP-2755/RV-B2-2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. februára 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Andrejom Garom, Štefánikova 14, Bratislava, ktorou podľa petitu namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 16

ods. 1, čl. 17 ods. 1, 2 a 3 a čl. 19 ods. 1 podľa Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 3 a čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom *«Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava II a Obvodného oddelenia Policajného zboru Ružinov-Východ a Obvodného oddelenia Policajného zboru Podunajské Biskupice zo dňa 8. februára 2015 (z priloženej dokumentácie vyplýva, že správne má byť „8. decembra 2015“, pozn.) a 9. februára 2015 (z priloženej dokumentácie vyplýva, že správne má byť „8. decembra 2015“, pozn.), v trestnom konaní č. k. ČVS: ORP-3300/RV-B2-2015, ČVS: ORP-2755/RV-B2-2015»* (ďalej aj „namietaný postup polície pri zadržaní sťažovateľky a počas obmedzenia jej osobnej slobody“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola 8. decembra 2015 o 20.30 h príslušníkmi Policajného zboru *«zadržaná, resp. v tom čase ešte len zaistená v mieste svojho trvalého bydliska pri parkovaní do garáže v jej vlastníctve v garážovom dvore na [REDAKOVANÉ]. Následne bola prevezená hliadkou PZ a ďalej zadržaná v cele policajného zaistenia (ďalej len ako „CPZ“) OR PZ BA II, OO PZ BA Ružinov – východ. Neskôr dňa 09. 12. 2015 v skorých ranných hodinách bola Sťažovateľka prevezená na výsluch, ktorý sa uskutočnil v priestoroch OO PZ Podunajské Biskupice v čase od 03:00 – 04:30 hod.»*.

Obmedzeniu osobnej slobody sťažovateľky predchádzal konflikt s inými fyzickými osobami pred jej garážou, do ktorej sťažovateľka chcela zaparkovať svoje auto. Sťažovateľka v sťažnosti podrobne opisuje okolnosti, za akých došlo k popisovanému konfliktu, ako aj okolnosti, za ktorých došlo k obmedzeniu jej osobnej slobody, a napokon aj okolnosti, za ktorých prebiehalo obmedzenie jej osobnej slobody a jej výsluch 9. decembra 2015.

Sťažovateľka v sťažnosti výslovne neuvádza, ako dlho trvalo obmedzenie jej osobnej slobody, z jej obsahu však možno vyvodiť, že netrvalo dlhšie ako 24 hodín. Zo zápisnice o zadržaní a obmedzení osobnej slobody sťažovateľky spísanej povereným príslušníkom Obvodného oddelenia Policajného zboru Bratislava Ružinov-východ (ďalej len „obvodné

oddelenie Policajného zboru“) Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava II ČVS: ORP-3300/RV-B2-2015 z 9. decembra 2015, ktorá bola spísaná o 2.40 h, vyplýva, že sťažovateľka bola obmedzená na osobnej slobode „pri páchaní prečinu *Výtržníctvo podľa § 364 ods. 1 písm. a) TZ hliadkou PMJ KR PZ Bratislava dňa 8. 12. 2015 v čase o 20.30*“, lebo „na verejnosti prístupnom mieste na [REDAKOVANÉ], pri garážach dňa 08. 12. 2015 o 20.00 h fyzicky napadla oznamovateľku [REDAKOVANÉ] a jej dcéru [REDAKOVANÉ] a je dôvodná obava, že bude pokračovať v trestnej činnosti obdobného charakteru a je dôvod na postup podľa § 204 Trestného poriadku“.

Uznesením obvodného oddelenia Policajného zboru z 9. decembra 2015 bola trestná vec postúpená Okresnému úradu Bratislava na prešetrenie priestupku proti občianskemu spolunažívaniu. Sťažovateľka v nadväznosti na túto skutočnosť v sťažnosti uvádza, že „*Týmto uznesením porušovateľ de facto priznal vlastné pochybenie v konaní.*“. Sťažovateľka zastáva názor, že postup polície pri jej zadržaní a počas obmedzenia jej osobnej slobody bol ponižujúci, krutý, neľudský a najmä nezákonný, keďže naň neexistovali zákonné dôvody a nebol dodržaný ani zákonom ustanovený postup. Sťažovateľka v týchto súvislostiach poukazuje na absenciu súhlasu prokurátora s jej zadržaním, na nezákonné použitie pút, na ponižujúce vedenie a prerušenie jej výsluchu a vykonanie osobnej prehliadky a na celkovo kruté a ponižujúce zaobchádzanie polície, ako aj na neľudské podmienky v mieste, kde bola obmedzovaná jej osobná sloboda (cela predbežného zadržania). Taktiež poukazuje na absenciu akéhokoľvek predpokladu na obmedzenie jej osobnej slobody.

Namietaným postupom polície pri zadržaní sťažovateľky a počas obmedzenia jej osobnej slobody došlo podľa jej názoru k porušeniu ústavného zákazu mučenia, krutého a neľudského a ponižujúceho zaobchádzania vyplývajúceho z čl. 16 ods. 1 ústavy a čl. 3 dohovoru, ako aj k zásahu do jej základného práva na ochranu osobnej slobody podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 3 ústavy a podľa čl. 5 dohovoru a napokon aj k zásahu do základného práva na ľudskú dôstojnosť podľa čl. 19 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľka cituje z relevantnej časti judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) týkajúcej sa podmienok pozbavenia osobnej slobody (Naumenko v. Ukrajina, sťažnosť č. 42023/98, Kummer v. Česká republika). Sťažovateľka poukazuje aj na požiadavku viesť účinné vyšetrowanie vyplývajúcu z čl. 1 dohovoru a v tejto súvislosti cituje z rozhodnutí ESLP Kummer v. Česká republika a Eremiášová a Pechová v. Česká republika (č. 23944/04 zo 16. 2. 2012), pričom poukazuje na závery v nich vyslovené, v zmysle ktorých „... členy Inspekce policie byli nadále příslušníci policie, kteří byli povoláni k výkonu úkolu na Ministerstvu vnitra. Tato skutečnost sama o sobě značně podkopává jejich nezávislost a nezaručuje důvěru veřejnosti v monopol státu na použití síly... Ačkoli byl státní zástupce nezávislý na policii, jeho čistě dohledová úloha nebyla dostačující k tomu, aby policejní vyšetřování splňovalo požadavek na nezávislost.“.

Argumentujúc citovanými právnymi názormi ESLP, sťažovateľka tvrdí, že „Berúc do úvahy vyššie uvedené závery ESLP máme za to, že právna situácia v Slovenskej republike neumožňuje sťažovateľke, aby došlo k nezávislému oficiálnemu vyšetrowaniu namietaného zlého zaobchádzania. Uvedené má za následok porušenie procesnej časti článku 3 Dohovoru.“.

Na základe skutočností uvedených v sťažnosti sťažovateľka žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné práva [REDAKOVANÉ] na zákaz mučenia, krutého neľudského a ponižujúceho zaobchádzania v zmysle čl. 16 ods. ústavy slovenskej republiky a v zmysle čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na ochranu osobnej slobody v zmysle čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a v zmysle čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj právo na ľudskú dôstojnosť v zmysle čl. 19 ods. 1 ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava II a Obvodného oddelenia Policajného zboru Ružinov – Východ a Obvodného oddelenie Policajného zboru Podunajské Biskupice zo dňa 08. 02. 2015 (správne má byť 8. december 2015, pozn.) a 09. 02. 2015 (správne má byť 9. december 2015, pozn.), v trestnom konaní č. k. ČVS: ORP-3300/RV-B2-2015, ČVS: ORP-2755/RV-B2-2015 porušené boli.“

Sťažovateľke [REDAKOVANÉ] ... sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 10.000,- € /slovom desaťtisíc eur/, ktoré sú Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Bratislava II, Obvodné oddelenie Policajného zboru Ružinov – Východ a Obvodné oddelenie Policajného zboru Podunajské Biskupice, povinné sťažovateľovi vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Bratislava II, Obvodné oddelenie Policajného zboru Ružinov – Východ a Obvodné oddelenie Policajného zboru Podunajské Biskupice, sú povinné uhradiť sťažovateľovi trovy konania a trovy právneho zastúpenia vo výške 669,89 €... “

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné

návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Sťažovateľka namieta neprípustný zásah do jej základných práv a slobôd garantovaných ústavou a dohovorom, ku ktorému malo dôjsť namietaným postupom polície pri jej zadržaní a počas obmedzenia jej osobnej slobody v dňoch 8. a 9. decembra 2015.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach namietajúcich porušenie základných práv a slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (porovnaj m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013).

Z princípu subsidiarity teda vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy, resp. iné orgány verejnej moci. Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý

je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

Z obsahu sťažnosti nevyplýva, že by sťažovateľka pred podaním sťažnosti ústavnému súdu využila akýkoľvek iný právny prostriedok nápravy, ktorý jej zákon na ochranu jej základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľka oprávnená podľa osobitných predpisov, t. j. sťažovateľka sa priamo domáha ochrany svojich práv sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Zo sťažnosti možno vyvodit' sťažovateľkin názor na to, že inšpekcia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „inšpekcia“), ktorá by inak bola oprávnená posúdiť prípadné protiprávne konanie vo veci konajúcich policajtov, nie je nezávislým orgánom schopným zabezpečiť účinné vyšetrenie. Sťažovateľka zrejme z tohto dôvodu nepodala trestné oznámenie na postup príslušných policajtov v jej veci, ktorým by bola povinná sa zaoberať inšpekcia (*„... právna situácia v Slovenskej republike neumožňuje sťažovateľke, aby došlo k nezávislému oficiálnemu vyšetreniu namietaného zlého zaobchádzania“*, pozn.).

Bez toho, aby ústavný súd polemizoval s názorom sťažovateľky o tom, či je inšpekcia nezávislým orgánom spôsobilým objektívne objasniť, či v jej veci nedošlo k nezákonnému postupu príslušníkov polície, považuje ústavný súd za žiaduce poukázať na to, že sťažovateľka mala na ochranu svojich práv k dispozícii aj iné právne prostriedky než sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na § 18 ods. 1 písm. a) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“), podľa ktorého prokurátor dozerá na to, aby v celách policajného zaistenia, v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, ochranné liečenie, ochranná výchova alebo detencia, boli držané alebo umiestnené osoby len na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu a aby sa v týchto miestach dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy.

Podľa § 47 ods. 1 zákona o prokuratúre na vykonávanie dozoru nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená (§ 18), je príslušný krajský prokurátor a v rozsahu ním určenom jemu podriadení prokurátori.

Podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v rozsahu ustanovenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

V súvislosti s inštitútom podnetu podľa zákona o prokuratúre ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že vynechanie tohto právneho prostriedku nápravy (t. j. podnetu) v rámci sústavy orgánov prokuratúry Slovenskej republiky nemožno nahrádzať podaním sťažnosti v konaní pred ústavným súdom, pretože takto by sa obmedzovala možnosť orgánov prokuratúry vo vlastnej kompetencii nielen preveriť skutočnosti, ktoré tvrdí sťažovateľ, ale aj prijať opatrenia podľa zákona o prokuratúre, ktoré by účinne napomohli odstráneniu procesných alebo faktických prekážok zákonného postupu (m. m. I. ÚS 186/05, IV. ÚS 53/05).

Inštitút podnetu vyplývajúci zo zákona o prokuratúre nepochybne sťažovateľka mohla využiť na ochranu svojich práv, k porušeniu ktorých malo dôjsť namietaným postupom polície pri jej zadržaní a počas obmedzenia jej osobnej slobody v dňoch 8. až 9. decembra 2015. Na tomto závere nič nemení skutočnosť, že s účinnosťou od 1. januára 2016 došlo k zmenám a doplneniam zákona o prokuratúre na základe jeho novelizácie vykonanej zákonom č. 401/2015 Z. z.

Na základe novelizácie vykonanej zákonom č. 401/2015 Z. z. bol § 31 zákona o prokuratúre doplnený o odsek 5, podľa ktorého postupom podľa tohto zákona sa nemožno domáhať preskúmania zákonnosti rozhodnutia vydaného v trestnom konaní ani preskúmania zákonnosti postupu prokurátora v trestnom konaní, vrátane postupu spočívajúceho

v preskúmaní postupu policajta v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania podľa Trestného poriadku. To neplatí, ak ide o podnet na podanie dovolania podľa Trestného poriadku.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na dôvodovú správu k predmetnej novelizácii zákona o prokuratúre, v ktorej sa doplnenie § 31 o nový odsek 5 odôvodňuje tým, že „na preskúmanie rozhodnutí vydaných v trestnom konaní, postupu prokurátora a policajta existujú zákonné prostriedky upravené v Trestnom poriadku (sťažnosť, žiadosť o preskúmanie postupu policajta, návrh na zrušenie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní), preto použitie ustanovení zákona o prokuratúre na trestné konanie by bolo duplicitné“.

V nadväznosti na uvedené poukazuje ústavný súd napr. na § 210 Trestného poriadku, podľa ktorého obvinený, poškodený a zúčastnená osoba majú právo kedykoľvek v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania žiadať prokurátora, aby bol preskúmaný postup policajta, najmä aby boli odstránené priet'ahy alebo iné nedostatky vo vyšetrovaní alebo skrátenom vyšetrovaní. Policajt musí žiadosť prokurátorovi bez meškania predložiť. Prokurátor je povinný žiadosť preskúmať a o výsledku žiadateľa upovedomiť.

Z uvedeného teda vyplýva, že sťažovateľka mala minimálne do 31. decembra 2015 možnosť domáhať sa ochrany svojich práv prostredníctvom podnetu podľa § 31 ods. 1 v spojení s § 47 ods. 1 zákona o prokuratúre a tiež využitím právnych prostriedkov nápravy podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku, ktoré mohla uplatniť aj v ďalšom období, t. j. aj po 31. decembri 2016.

Postup, ktorý zvolila sťažovateľka (podanie sťažnosti ústavnému súdu bez využitia akýchkoľvek iných právnych prostriedkov nápravy, pozn.) je zjavne v rozpore s princípom subsidiarity, na ktorom je založené rozhodovanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

Po odmietnutí sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2016